

- ตัวอย่าง -

การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
ตามร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ.

หัวข้อที่ ๑ - วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการ

- ปัญหาคืออะไร
- สาเหตุของปัญหาคืออะไร
- แนวทางแก้ไขปัญหามีอะไรบ้าง
- หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ

หัวข้อ	คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
สภาพเดิม (Status Quo)	- ไม่มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล - การติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นเพียงงานหนึ่งของตำรวจ - เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในบริเวณศาล	- ไม่มี -
ปัญหา	- ยังมีผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นจำนวนมาก - มีเหตุการณ์ความไม่สงบในบริเวณศาล และมีความไม่ปลอดภัยของบุคลากรศาล	- ไม่มี -
สาเหตุของปัญหา	- สำนักงานศาลยุติธรรมไม่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการแก้ปัญหาดังกล่าว	- ในประเด็นเรื่องการหลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจโดยตรง สำนักงานศาลยุติธรรม อ่างสถิติเกี่ยวกับจำนวนผู้หลบหนีในแต่ละปี แต่สถิติดังกล่าวไม่ได้แสดงว่าตำรวจสามารถจับกุมผู้หลบหนีได้เท่าไรในแต่ละปี จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการทำงานของตำรวจ เป็นปัญหาอย่างไร และการมีกฎหมายฉบับนี้จะช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้ได้อย่างไร (เช่น เพิ่มอัตราการจับผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวได้เท่าไรในแต่ละปี) - ในประเด็นเรื่องการรักษาความปลอดภัยก็เช่นกัน สำนักงานศาลยุติธรรมรายงานว่ามีเหตุการณ์ไม่ปกติทั้งหมด ๔๖ เหตุการณ์ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๑ แต่ไม่

หัวข้อ	คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
		ปรากฏชัดเจนว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกมีปัญหาอย่างไร และในจำนวนเหตุการณ์ทั้งหมดนี้ มีบางเหตุการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุหรือเป็นเหตุที่ไม่สามารถป้องกันได้ด้วยการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลประจำศาล (เช่น เหตุกระแสน้ำไฟฟ้าช็อตคนงานก่อสร้าง เหตุระบบท่อน้ำประปาแตก อุบัติเหตุรถชนประตูรั้วของศาล เหตุน้ำท่วม เหตุเพลิงไหม้ ฯลฯ) และไม่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมแต่อย่างใด
แก้ไขปัญหอย่างไร	- ให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล สังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ทำหน้าที่โดยเฉพาะ ดังนี้ ● ติดตามสืบสวนจับกุมผู้หลบหนี ● รักษาความปลอดภัยในบริเวณศาล ● รักษาความปลอดภัยให้บุคลากรของศาล ● หน้าที่อื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา	- ยังไม่ชัดเจนว่าการกำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลทำหน้าที่ดังกล่าวโดยตรงจะช่วยแก้ไขปัญหา (ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมผู้หลบหนีและการรักษาความปลอดภัย) ได้อย่างไร
หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	- สำนักงานศาลยุติธรรม	- ไม่มี -

หัวข้อที่ ๒ - ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

- จำเป็นหรือควรต้องแทรกแซงหรือไม่
- มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่นหรือไม่
- มีทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่การตรากฎหมายหรือไม่

- จำเป็นต้องแทรกแซงหรือไม่

การติดตามจับกุมผู้หลบหนีและความปลอดภัยเป็นสินค้าสาธารณะเนื่องจากไม่ใช่สิ่งที่มีราคาและไม่อาจถือเอาได้ ดังนั้น รัฐจึงควรแทรกแซงในการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว

		อาจมีราคา (rival)	
		ใช่	ไม่ใช่
อาจถือเอาได้ (excludable)	ใช่	สินค้าเอกชน (Private Goods) [1]	Club Goods [3]
	ไม่ใช่	Common Pool Resources [4]	สินค้าสาธารณะ (Public Goods) [2]

- มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่นหรือไม่

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
- ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แต่เป็นการทำหน้าที่เสริมและสนับสนุนการทำงานของตำรวจ	- ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจติดตามสืบสวนจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ

- มีทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่การตรากฎหมายหรือไม่

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
- ไม่สามารถใช้มาตรการทางบริหารได้เนื่องจากการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นการเฉพาะ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย	- สำนักงานศาลยุติธรรมสรุปว่าจะต้องแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล จึงจำเป็นต้องตราเป็นกฎหมาย แต่ไม่ได้พิจารณาทางเลือกอื่นในการแก้ไขปัญหาประการอื่น (ที่ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล) เช่น • ในประเด็นเรื่องการหลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราว ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงว่า ปัญหาที่ตำรวจไม่ได้ดำเนินการจับกุมผู้หลบหนีเท่าที่ควรเป็นเพราะปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานและค่าใช้จ่ายในการส่งตัวผู้ถูกจับกุม ดังนั้น จึงอาจพิจารณาแก้ไขปัญหาในส่วนของการทำงานของตำรวจโดยใช้มาตรการทางบริหาร โดยไม่จำเป็นต้องตราเป็นกฎหมาย

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
	● นอกจากนี้ บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจศาลตามร่างพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ชัดเจน ผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรมเคยชี้แจงว่าเจ้าพนักงานตำรวจศาลจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประสานงาน และให้ตำรวจทำงานเป็นหลักเหมือนเดิม หากว่าเป็นเช่นนั้นจริง ก็อาจไม่จำเป็นต้องตราเป็นกฎหมาย ● ในประเด็นเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีอำนาจในการจับกุมในฐานะเป็นราชกรตามมาตรา ๗๘ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจเท่ากับตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ทั้งนี้ ยังไม่มีความชัดเจนว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในปัจจุบันมีอุปสรรคหรือปัญหาอย่างไร

หัวข้อที่ ๓ - ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

- ผู้เกี่ยวข้องมีผู้ใดบ้าง
- ผลกระทบมีอะไรบ้าง
- มีวิธีการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไร

- ผู้เกี่ยวข้องมีผู้ใดบ้าง

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
- ผู้ได้รับผลกระทบในเชิงบวก ได้แก่ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ประชาชนผู้มีบรรณคดี และประชาชนทั่วไป - ผู้ที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบ ได้แก่ กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณได้รับผลกระทบในเชิงลบ (เนื่องจากมีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอเพื่อสนับสนุนภารกิจดังกล่าว)	- ไม่มี -

- ผลกระทบมีอะไรบ้าง

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
- ผลกระทบในเชิงบวก: หากกระบวนการพิจารณาคดีของศาลมีประสิทธิภาพบังคับ จะมีผลเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง และส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน	- ผลกระทบในทางบวกจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้สามารถแก้ไขปัญหาได้ (เช่น เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถติดตามสืบสวนจับกุมผู้หลบหนีได้มากกว่าที่ตำรวจสามารถทำได้ตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก)
- ผลกระทบในเชิงลบ: ● ประชาชน: ไม่มีภาระ/อุปสรรคต่อประชาชน ● รัฐ: ต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ๕๓๔,๖๓๔,๗๘๐.๘๐ บาท (เฉพาะในระยะ ๔ ปีแรก) แบ่งเป็น ○ งบบุคลากรจำนวน ๕๐๙,๗๖๐,๒๘๐.๘๐ บาท (กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะ ๔ ปีแรก ประมาณ ๓๐๙ อัตรา) ○ งบลงทุนจำนวน ๒๔,๘๗๔,๕๐๐ บาท	- อัตรากำลังคนจำนวน ๓๐๙ คนจะเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานศาลอันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ - ข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจนว่า สำนักงานศาลยุติธรรมจะเลิกจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่ทำหน้าที่นี้อยู่ปัจจุบันจำนวนประมาณ ๑,๗๐๐ รายหรือไม่ หากจะเลิกจ้าง จะต้องนำค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาหักลบออกจากจำนวนงบประมาณที่รัฐต้องใช้เพิ่มขึ้นข้างต้น - นอกจากนี้ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการคำนวณงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนี้ ● งบประมาณข้างต้นเป็นเพียงประมาณการเท่านั้น ร่างมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจแก่

คำชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม	ข้อสังเกต
	สำนักงานศาลยุติธรรมในการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ซึ่งร่างมาตรา ๘ วรรคสองกำหนดว่าจะต้องให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนด้วย ● งบดำเนินงาน น่าจะต้องมีเพิ่มเติมจากเดิมเนื่องจาก ร่างมาตรา ๕(๑) กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลทำหน้าที่ในการติดตามจับกุมผู้หลบหนี ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ที่สำนักงานศาลยุติธรรมรับผิดชอบอยู่เดิม และจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการติดตามจับกุมผู้หลบหนี (เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปจับ ค่าใช้จ่ายในการส่งตัวผู้ถูกจับ) ● การเพิ่มอัตรากำลังคนจำนวน ๓๐๙ คนน่าจะต้องทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกับสำนักงาน (เช่น ค่าเช่าสำนักงาน ค่าอุปกรณ์ในสำนักงาน เช่น โต๊ะทำงาน ฯลฯ) แต่สำนักงานศาลยุติธรรมไม่ได้คำนวณค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาด้วย ● นอกจากนี้ ในส่วนงานด้านการรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และในส่วนงานด้านการติดตามจับกุมผู้หลบหนี เดิมเป็นหน้าที่ของตำรวจ จึงเห็นว่าน่าจะจำเป็นต้องมีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าพนักงานตำรวจศาลด้วย แต่สำนักงานศาลยุติธรรมไม่ได้คำนวณค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาด้วย

- มีวิธีการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไร

ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลกระทบในเชิงลบต่อประชาชนจึงไม่ได้กำหนดวิธีการเยียวยาไว้ด้วย